

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, fakss: 67244074, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

Rīgā

2019.gada 26. novembrī Nr.1-5/171

**Valsts policijas Kurzemes reģiona pārvaldes
priekšniekam Indulim Blīznam**
kanc@kurzeme.vp.gov.lv

Zināšanai:

**Valsts policijas Kurzemes reģiona pārvaldes
Kuldīgas iecirkņa priekšniekam
Normundam Aleckim**
normunds.aleckis@kurzeme.vp.gov.lv

*Par vizīti Kuldīgas iecirkņa
īslaicīgās aizturēšanas vietā*

Tiesībsarga biroja Pilsonisko un politisko tiesību nodaļas vecākais jurists M.Malojlo, Prevencijas daļas vecākā juriste S.Garsvāne un Prevencijas daļas jurists R.Liepiņš 2019. gada 3. oktobrī bez iepriekšēja brīdinājuma apmeklēja Valsts policijas Kurzemes reģiona pārvaldes Kuldīgas iecirkņa īslaicīgās aizturēšanas vietu (turpmāk – ĪAV). Vizītes laikā informāciju sniedza Valsts policijas Kurzemes reģiona pārvaldes Kuldīgas iecirkņa priekšnieks N.Aleckis, kā arī Konvoja/ĪAV (3. rotas) vecākais inspektors kapteinis R.Cīrulis.

Tiesībsarga biroja pārstāvji apskatīja Kuldīgas iecirkņa ĪAV telpas un pagaidu turēšanas telpas un veica pārrunas ar ĪAV amatpersonām.

Vizītes laikā ĪAV nav atradusies neviena personas, kuras brīvība tiktu ierobežota.

[1] Pagaidu turēšanas telpa

ĪAV ir ierīkotas trīs pagaidu turēšanas telpas. Visas telpas ir identiskas, ar slēdzamām metāla durvīm un katrā no tām ir izvietots pie grīdas piestiprināts soliņš, neliels logs ar matētu stiklu, kas nodrošina daļēju dabisko apgaismojumu, kā arī ir paredzēts mākslīgais apgaismojums. Katrā no minētajām telpām vienlaicīgi varētu atrasties līdz divām personām.

Tādējādi tiek ievērota Ministru kabineta 2009. gada 7. jūlija noteikumu Nr. 735 “Kārtība, kādā personas tiek ievietotas un turētas pagaidu turēšanas vietās, un prasības

šādu vietu aprīkošanai” 8. punktā paredzētā prasība, ka pagaidu turēšanas vietā izvietojas atsevišķi sievietes un vīrieši, kā arī nepilngadīgos un pilngadīgos.

Saskaņā ar darbinieku sniegto informāciju, pagaidu turēšanas telpā personas tiek ievietotas uz laiku, ne ilgāku par četrām stundām. Savukārt pirms personu ievietošanas minētajā telpā, tās tiek pārmeklētas, par ko attiecīgajā žurnālā tiek veikti ieraksti par personas nodotajām mantām un/vai arī izņemtajiem priekšmetiem.

[2] Vispārējie apstākļi ĪAV

Saskaņā ar ĪAV amatpersonas sniegto informāciju, Kuldīgas ĪAV tika atvērts 2018. gada martā un kopš atvēršanas brīža tajā tiek ievietotas tikai kriminālprocesuālajā kārtībā aizturētās personas (Kriminālprocesa likuma 264. panta ietvaros). Rezultātā, vidēji mēnesī ĪAV nonāk aptuveni 16 personas.

Iepazīstoties ar vispārējiem apstākļiem Kuldīgas ĪAV, tika konstatēts, ka kopumā tie ir normatīvajam regulējumam atbilstoši, kas ir vērtējams visnotaļ pozitīvi. Īpaši izceļams, ka visās ĪAV kamerās tika ierīkotas apsildāmās grīdas, kā rezultātā tiek nodrošinātas Aizturēto personu turēšanas kārtības likuma 7. pantā noteiktās prasības, ka “[..] kamerā nodrošina gaisa temperatūru, kas nav zemāka par 18 °C”.

Pozitīvi vērtējams, ka Kuldīgas iecirknī ir ierīkota arī nepieciešamā uzbrauktuve, kas nodrošina iespēju iekļūt ēkā arī personām ar funkcionālajiem traucējumiem (personām ar kustību traucējumiem vai personām, kuras pārvietošanas rīcībā ir traucējumi), atbilstoši Būvniecības likumā noteiktajām vides pieejamības prasībām.

Tomēr, neskatoties uz to, ka kopējais ĪAV telpu plānojums varētu būt piemērots arī personām ar funkcionālajiem traucējumiem, Tiesībsarga biroja pārstāvji konstatēja, ka ĪAV telpās ir ierīkoti pārāk augsti sliekšņi, kurus būtu apgrūtināši pārvarēt personām, kas pārvietošanas rīcībā ir traucējumi.

Kuldīgas ĪAV kopumā ir 2 slēgtas telpas aizturēto turēšanai (kamerās), kurās ir paredzētas vietas 3 personām, telpa biometrijas datu iegūšanai un fotografēšanai, procesuālo darbību veikšanas telpa, aizturēto apskates telpa, mazgāšanās telpa un tualetes telpa, iežogots laukums pastaigām, saimniecības telpa un arī atsevišķa telpa ĪAV darbiniekiem.

ĪAV telpās pie sienas atrodas piestiprināta informācija par aizturēto personu tiesībām latviešu, angļu un krievu valodās, kā arī informācija par normatīvajos aktos noteikto regulējumu un ĪAV dienas kārtību. Tomēr akcentējams, ka teksta izvilkums no Aizturēto personu turēšanas kārtības likuma bija pieejams vecajā redakcijā un nesniedz pilnvērtīgu informāciju par aizturētās personas tiesībām ĪAV.

Atbildot uz jautājumu, vai Kuldīgas ĪAV nonāk arī nepilngadīgās personas, ĪAV amatpersona paskaidroja, ka tādi gadījumi ir bijuši. Pozitīvi vērtējams, ka ĪAV amatpersona bija informēta arī par Aizturēto personu turēšanas kārtības likuma 2018. gada 19. aprīļa grozījumiem, kur likuma 5. panta 6.² daļa paredz, ka “[..] nepilngadīgajam aizturētajam īslaicīgās aizturēšanas vietā ir tiesības uz vienu stundu ilgu satikšanos vienatnē ar ne vairāk kā diviem tuviniekiem, ja tas netraucē kriminālprocesa mērķa sasniegšanu. Tuvinieki satikšanos iepriekš saskaņo ar procesa virzītāju”.

Kuldīgas ĪAV tiek veikta nepārtraukta koplietošanas telpu, pagaidu turēšanas telpu un visu kameru videonovērošana.

Norādāms, ka saskaņā ar Ministru kabineta noteikumu Nr. 153 “Kārtība, kādā policija veic novērošanu, izmantojot tehniskos līdzekļus, kā arī šādas novērošanas rezultātā iegūto datu apstrādi” (spēkā kopš 2017. gada 21. marta) 4. punktā noteikto,

īslaicīgās aizturēšanas vietā ievietotās personas novērošanu veic 48 stundas no brīža, kad persona ievietota īslaicīgās aizturēšanas vietā (izņemot apcietinātās un notiesātās personas, kuras pārvietotas no izmeklēšanas cietuma vai brīvības atņemšanas iestādes). Pamatojoties uz iepriekš minēto, Kuldīgas ĪAV tiek nodrošinātas normatīvajos aktos noteiktās prasības.

Tiesībsarga biroja pārstāvjiem tika sniegta informācija, ka ikdienā ĪAV atrodas tikai viens darbinieks. Savukārt nepieciešamības gadījumā ĪAV tiek pieaicināts policijas darbinieks no Kuldīgas iecirkņa dežūrdaļas. Tādējādi problēmsituāciju gadījumos, ĪAV esošā amatpersona vienatnē objektīvi nevarēs nekavējoties reaģēt uz notiekošo, lai sniegtu nepieciešamo palīdzību un vienlaicīgi sazināties ar citiem darbiniekiem vai palīdzības dienestiem. Rezultātā, var tikt apdraudēta gan pašas amatpersonas drošība un dzīvība, kā arī sabiedrības drošība kopumā.

Pienesumi Kuldīgas ĪAV ir atļauti saskaņā ar Ministru kabineta 2006.gada 11.aprīļa noteikumos Nr.289 "Noteikumi par īslaicīgās aizturēšanas vietas kamerā glabāšanai atļauto priekšmetu sarakstu" noteikto apjomu un kārtību.

Saskaņā ar ĪAV amatpersonas sniegto informāciju, kā laba tika novērtēta sadarbība ar Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta darbiniekiem un juridiskās palīdzības sniedzējiem. Piemēram, pie aizdomām par veselības pasliktināšanos tiek saukta neatliekamās medicīniskās palīdzības brigāde un nepieciešamības gadījumā aizturētās personas tiek hospitalizētas. Pēc personu lūguma ĪAV amatpersonas nodrošina tikšanos ar advokātiem, kā arī nepieciešamības gadījumos tiek pieaicināti tulki.

Tiesībsarga biroja darbinieki izlases kārtībā iepazīs arī ar ierakstiem atsevišķos Kuldīgas ĪAV reģistrācijas žurnālos ("*ĪAV Turamo personu izvešanas no kamerām reģistrācijas žurnāls*", "*Dežūras pieņemšanas-nodošanas un pārbaužu žurnāls*", "*Aizturēto, apcietināto un notiesāto personu reģistrācijas žurnāls*").

[3] Personu ievietošana ĪAV

Pirms ievietošanas ĪAV persona nonāk aizturēto apskates telpā, kur tiek veikta personas pārmeklēšana. Ikvienas personas pārmeklēšana tiek fiksēta pārmeklēšanas aktā. Ņemot vērā, ka Kuldīgas iecirknī strādā abu dzimumu pārstāvji, ĪAV darbiniekiem nav bijušas problēmsituācijas ar pretējā dzimuma aizturēto personu pārmeklēšanu.

Saskaņā ar ĪAV amatpersonas minēto, pirms ievietošanas kamerā, ikvienai personai tiek izskaidroti iekšējās kārtības noteikumi un dienas kārtība ĪAV, par ko personai ir jāparakstās attiecīgajā žurnālā. Tomēr, kā jau tika norādīts iepriekš, Kuldīgas ĪAV pieejamais teksta izvilkums no Aizturēto personu turēšanas kārtības likuma ir izdrukāts vecajā redakcijā un nesniedz pilnvērtīgu informāciju par tiesisko regulējumu attiecībā uz aizturēto personu tiesībām.

Gadījumos, ja persona izsaka vēlmi sazināties ar advokātu, ĪAV amatpersonas rīcībā ir advokātu saraksts un tiek nodrošināts, ka personai jebkurā laikā ir iespēja satikties ar savu likumisko aizstāvi.

Savukārt, ja persona vēlas nosūtīt korespondenci (piemēram, tiesai, iesniegumu tiesībsargam, vēstuli radniekiem u.c.), tad amatpersonas ir pretīmnākošas un no Kuldīgas iecirkņa ir iespējams saņemt papīru vēstuļu rakstīšanai, pastmarkas un aplokšnes, lai korespondenci varētu reģistrēt un nosūtīt adresātiem. Papildus, ikviena persona var vērsties ar rakstisku sūdzību un/vai priekšlikumiem par apstākļiem Kuldīgas ĪAV un šādas sūdzības tiks izvērtētas.

[4] Kameras ĪAV

ĪAV kamerās katrai personai tiek nodrošināta atsevišķa gulta, pie grīdas piestiprināts galds un soliņš. Savukārt, sanitārais mezgls ir pilnībā atdalīts no pārējās kameras telpas (aiz slēdzamām durvīm) un tajā atrodas metāla tualetes pods un izlietne, kas pieslēgti ūdensvadam. Kā jau tika minēts iepriekš, pozitīvi vērtējams, ka visās ĪAV kamerās ir ierīkotas apsildāmās grīdas.

Kuldīgas ĪAV kamerās tiek nodrošināts daļējs dabiskais apgaismojums (neliels logs ar matētu stiklu) un mākslīgais apgaismojums, ir paredzēta centralizētā apkure un arī mākslīgā ventilācija.

Attiecībā uz mākslīgā apgaismojuma nodrošināšanu kamerās norādāms, ka tā izvietojums nav īsti veiksmīgs, jo personai, kura tiks izvietota blakus logam un tālāk no kameras durvīm, nakts laikā varētu rasties grūtības ar kameras pārredzamību.

Ikviena persona, nonākot ĪAV kamerā, tiek nodrošināta ar gultas piederumiem - matraci un segu, kas tiek uzglabāti saimniecības telpā un kas tiek regulāri dezinficēti.

Papildus, "*Individuālajā kartē*" persona apliecina ar savu parakstu, ka ir iepazinies ar iekšējās kārtības noteikumiem, kā arī par gultas piederumu un personīgās higiēnas līdzekļu saņemšanu.

Attiecībā uz mākslīgās ventilācijas nodrošināšanu jānorāda, ka ienākot kamerās nav bijis jūtams sasmacis gaiss, kas liecina gan par pienācīgu ventilāciju telpās, gan arī par atbilstošas higiēnas nodrošināšanu kameru sanitārajos mezglos.

Vēršam Jūsu uzmanību, ka Kuldīgas ĪAV kamerās nav ierīkotas signālpogas ĪAV darbinieku izsaukšanai, kas problēmsituāciju gadījumā varētu radīt apdraudējumu personām.

Vienlaikus vēršu uzmanību, ka kopumā ĪAV kameru platība un arī tajās izvietoto sanitāro mezglu lielums tomēr nepieļauj varbūtību, ka tajās varētu iekļūt un atrasties personas ar kustību traucējumiem, kā arī personas, kuras pārvietojas riteņkrēslā.

[5] Higiēna ĪAV

Vizītes laikā tika konstatēts, ka kopumā Kuldīgas ĪAV telpas ir pietiekoši labi uzkoptas, kas radīja priekšstatu par veiksmīgu darba organizāciju, attiecībā uz higiēnas prasību ievērošanu ĪAV.

Norādāms, ka ĪAV mazgāšanās telpas un arī kamerās esošo sanitāro mezglu tehniskais stāvoklis bija vērtējams kā labs un higiēnas prasībām atbilstošs, kas nepārprotami liecināja par faktu, ka ĪAV telpas tiek tīrītas un dezinficētas pienācīgā veidā. Atbildot uz Tiesībsarga biroja pārstāvju jautājumu, cik bieži ir paredzēta telpu uzkopšana, ĪAV atbildīgais darbinieks informēja, ka ĪAV telpu uzkopšana notiek katru dienu un to nodrošina privātais komersants. Savukārt, kamēr ĪAV kamerās atrodas personas, tajās netiek veikti uzkopšanas darbi un to tīrīšana un dezinficēšana tiek veikta tika pēc tam, kad personas atbrīvo kameru.

Vienlaikus tika konstatēts, ka arī saimniecības telpa, kur tiek uzglabāti personām paredzētie matrači un higiēnas piederumi, nav bijusi uzkopta pienācīgā veidā un tajā esošie matrači un segas haotiskā veidā atradās uz plauktiem un uz grīdas.

Tādējādi secināms, ka ĪAV netiek nodrošinātas Ministru kabineta 2016. gada 16. novembra noteikumu Nr. 726 "Higiēnas prasības īslaicīgās aizturēšanas vietā" noteiktās prasības attiecībā uz īslaicīgās aizturēšanas vietas telpu un to aprīkojuma uzturēšanu tīrībā un darba kārtībā.

ĪAV amatpersona norādīja, ka visām ĪAV ievietotajām personām tiek izsniegtas higiēnas preces - zobu pasta, zobu birste un ziepes. Tāpat tika norādīts, ka pēc personas lūguma tiek nodrošināta iespēja izmantot mazgāšanās telpu. Īpaši atzīmējams, ka Kuldīgas ĪAV visās kamerās tika nodrošinātas nepieciešamās higiēnas preces – tualetes papīrs un ziepes.

Attiecībā uz mazgāšanās telpu akcentējams, ka tajā nav bijis paredzēts sols vai arī pakaramais, kur persona varētu nolikt savas drēbes, kamēr mazgāsies dušā. Uz minēto trūkumu nekavējotī tika norādīts atbildīgai ĪAV amatpersonai, kas bija apņēmusies tuvākajā laikā jautājumu risināt, novēršot konstatēto neatbilstību, kas ir vērtējams pozitīvi.

Tomēr norādāms, ka arī mazgāšanās telpā personas ar kustību traucējumiem, kā arī personas, kuras pārvietošanas riteņkrēslā iekļūt nevarēs, jo tās kopējā platība nav atbilstoša minimālajam izmēram, lai persona riteņkrēslā varētu tajā iebraukt/izbraukt, kā arī veikt atbilstošus manevrus.

[6] Pastaigu nodrošināšana ĪAV

Kuldīgas ĪAV ēkā ir ierīkots pastaigu laukums, kura augšējā daļa ir pilnībā slēgta ar nojumi, kā rezultātā arī sliktos laikapstākļos personām var tikt nodrošinātas pastaigas svaigā gaisā. Pastaigu laukumā pie sienas ir izvietots soliņš un tiek veikta arī videonovērošana.

Saskaņā ar ĪAV amatpersonas sniegto informāciju, pastaigu laukums tiek uzkopts vidēji vienu reizi nedēļā. Neskatoties uz to, ka vizuāli pastaigu laukuma stāvoklis liecināja par tā uzkopšanu pienācīgā veidā, tomēr jānorāda, ka Ministru kabineta 2016. gada 16. novembra noteikumu Nr. 726 “Higiēnas prasības īslaicīgās aizturēšanas vietā” 6. punkts paredz, ka: “Aizturēto pastaigām svaigā gaisā paredzētā iežogotā laukuma seguma sauso uzkopšanu veic reizi dienā”.

Vienlaikus akcentējams, ka arī pastaigu laukums nav pieejams personām ar kustību traucējumiem un personām, kuras pārvietošanas ar riteņkrēslu, jo nokļūšana uz pastaigu laukumu ir saistīta ar atsevišķu šķēršļu šķērsošanu – gaitenēs ir vairāki augsti sliekšņi, kurus persona riteņkrēslā patstāvīgi nevarēs pārvarēt.

[7] Ēdināšana ĪAV

Saskaņā ar Kuldīgas ĪAV amatpersonas sniegto informāciju, personu ēdināšanas pakalpojumus nodrošina privātais komersants, ar kuru ir noslēgts līgums.

ĪAV ir paredzēta ēdināšana trīs reizes dienā, kura daudzums un kvalitāte ir atbilstoša. Turklāt, visās ēdienreizēs personām tiek nodrošināts siltais ēdiens, kas ir vērtējams ļoti pozitīvi.

[8] Tiesībsarga secinājumi un rekomendācijas

Nemot vērā Tiesībsarga biroja darbinieku vizītes laikā konstatētās neatbilstības normatīvajos aktos noteiktajām prasībām, aicinu izvērtēt un ievērot turpmāk norādītās rekomendācijas:

1. Pilnvērtīgu normatīvajos aktos noteikto funkciju un uzdevumu izpildei, nodrošināt Kuldīgas ĪAV atbilstošu darbinieku skaitu.

2. Nodrošināt Kuldīgas ĪAV atbilstību normatīvajā regulējumā noteiktajām vides pieejamības prasībām.

3. Nodrošināt signālpogu uzstādīšanu ĪAV kamerās, lai personām būtu iespēja savlaicīgi izsaukt darbiniekus.

4. Nodrošināt Ministru kabineta 2016. gada 16. novembra noteikumu Nr. 726 "Higiēnas prasības īslaicīgās aizturēšanas vietā" noteiktās prasības attiecībā uz regulāru ĪAV kameru un pastaigu laukuma uzkopšanu, vienlaikus paredzot arī atsevišķu žurnālu par telpu uzkopšanu.

5. Mazgāšanās telpā uzstādīt drēbju pakaramo vai arī novietot solu, kur personas varētu nolikt savas drēbes, nenaslapinot tās.

6. Divvietīgajā kamerā nodrošināt atbilstošu mākslīgo apgaismojumu, mainot gaismekļa izvietojumus.

7. Regulāri informēt Kuldīgas ĪAV atbildīgos darbiniekus par aktuālajiem grozījumiem normatīvajos aktos, nodrošinot, ka ĪAV nonākušajām personām sniegtā informācija par aizturēto personu tiesībām atbilst Aizturēto personu turēšanas kārtības likuma aktuālajai redakcijai. Papildus nekavējoši nodrošināt, ka arī ĪAV redzamā vietā izvietotā informācija un izvilkumi no normatīvajiem aktiem atbilstu pēdējiem aktuālajiem grozījumiem.

Papildus vēršu uzmanību, ka Kuldīgas ĪAV ir paredzēta tikai viena tualetes telpa, kas ir kopēja gan darbiniekiem, gan arī personām, kas atrodas pagaidu turēšanas telpā. Norādāms, ka šāda darba vides nodrošināšana ir uzskatāma par vispārējām higiēnas prasībām neatbilstošu. Saskaņā ar ĪAV amatpersonas sniegto informāciju, ĪAV darbinieku kabinetā nav ierīkota arī ventilācija, kas ievērojami apgrūtina darbinieku ikdienas darba pienākumu veikšanu.

Ņemot vērā minēto, aicinu Kuldīgas iecirkņa vadību rast iespēju, lai nodrošinātu atbilstošus darba apstākļus ĪAV darbiniekiem.

Aicinu iepazīties ar sniegtajām rekomendācijām, kā arī veikt nepieciešamās darbības cilvēktiesību ievērošanas nodrošināšanai Valsts policijas Kurzemes reģiona pārvaldes Kuldīgas iecirknī, informējot tiesībsargu par rekomendāciju izpildi viena mēneša laikā no šī dokumenta saņemšanas brīža.

Pateicos par vizītes laikā Kuldīgas ĪAV amatpersonu sniegto informāciju un sadarbību ar Tiesībsarga biroja pārstāvjiem.

Ar cieņu
tiesībsargs

J.Jansons

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu